

Energikommisjonen

25.05.2022

Innspill til Energikommisjonen fra Byggevareindustriens Forening

Vårt høringsinnspill vil berøre følgende punkter i kommisjonens mandat:

1. Hvordan påvirkes Norge av energimarkeder i rask endring?
2. Perspektiver for utviklingen i kraftforbruket
4. Perspektiver for forsyningssikkerheten

1. Hvordan påvirkes Norge av energimarkeder i rask endring?

Det norske kraftsystemet er tett integrert med våre nordiske naboland og andre europeiske land gjennom overføringslinjer. Elektrifisering og energieffektivisering av energibruk til transport, industri og oppvarming er hovedgrepet for utslippskutt i Norge og Europa. NorENS-prosjektet ved NMBU har sett spesielt på utfordringene ved en elektrifisering av oppvarmingssektoren. Oppvarming står i dag for om lag halvparten av energiforbruket i Europa, og fossile brensler dekker om lag tre fjerdedeler av dette varmebehovet.

Selv med en forventet effektivisering fra økt utbredelse av varmepumper, innebærer elektrifiseringen av oppvarmingssektoren en stor økning i kraftforbruket. Opptil 191 TWh totalt i Norden, og 1 680 TWh i den nordvestre europeiske regionen.

Full elektrifisering vil øke årlig forbruk i Norden med 155 TWh viser analysene til NorENS. Av dette øker vinterforbruket med 101 TWh, mens sommerforbruket bare øker med 54 TWh. Også innad i vinteren fordeles økningen ujevnt ved at den største økningen skjer når været er kaldt og belastningen på kraftsystemet allerede er stor. Kraftforbruket øker mest når forbruket allerede er høyest. I de fleste analyser av det europeiske kraftsystemet, forutsettes økt elforbruk å bli dekket primært av mer sol- og vindkraft. Dette bli en utfordring da det ofte er svært lav kraftproduksjon fra sol- og vindkraft i kuldeperiodene på vinteren når kraften behøves.

Norge har i dag et temperaturavhengig kraftforbruk fordi vi i stor grad bruker el til oppvarming av bygg. I fremtiden vil også kraftforbruket i resten av Norden og Europa i større grad bli temperaturavhengig. Været vil i større grad påvirke kraftforbruket.

2. Perspektiver for utviklingen i kraftforbruket

Bygg står for over halvparten av elektrisitetsbruken i Norge. Stortinget har vedtatt et mål om 10 TWh energisparing i bygg innen 2030. SINTEF har beregnet at med en videreføring av dagens politikk, vil energibruken i bygningsmassen øke fra 79 TWh i 2015 (basisår) til 82 TWh i 2030. Vi ligger altså an til å bomme på målet med 13 TWh. Arnstad-utvalget leverte sin rapport i 2010. De anbefalte et mål om maksimalt 70 TWh energibruk i 2020, og en halvering av energibruken i bygg innen 2040 til maksimalt 40 TWh per år.

NVE har i rapporten «Underlag for langsiktig strategi for energieffektivisering ved renovering av bygninger» beregnet et samfunnsøkonomisk lønnsomt potensial for energieffektivisering på 24 TWh i bygningsmassen. I samme rapport skriver NVE at forskriftskrav og tilskudd har gitt størst resultater i form av energibesparelser i perioden 2010 til 2020.

Byggevareindustrien anbefaler at det i tillegg til målet om 10 TWh energisparing i bygg innen 2030, utformes en nedtrappingsplan med tallfestede mål for 2030, 2040 og 2050. En slik nedtrappingsplan må vurdere eksisterende og nye virkemidler for energieffektivisering i bygg. Vi mener det er helt avgjørende for å nå målet om 10 TWh energisparing i bygg, og i det videre arbeid med energieffektivisering, at et departement gis det overordnede ansvaret for koordinering, virkemidler og måloppnåelse.

Et viktig konkurransefortrinn for mange norske byggevareprodusenter har vært tilgang på billig og ren vannkraft. Mange produsenter av byggevarer har også gjennomført store investeringer for å gjøre produksjonen mer klimavennlig gjennom å erstatte fossile energibærere med strøm. Dagens høye strømpriser vil over tid svekke industriens konkurransekraft og vil på sikt også kunne få sysselsettingsmessige konsekvenser for Norge.

Det må derfor handles raskt for å få i gang tiltak som gir bedret kraftbalanse allerede i denne stortingsperioden. Vi vil her fremheve betydningen av en satsing på energieffektivisering og egenproduksjon i bygg siden disse alternativene ikke er avhengig av langvarige reguleringsprosesser eller teknologiutvikling.

Energikommisjonen må også se på tiltak for sikre billig strøm til norsk byggevareindustri for at de kan fortsette å produsere klimavennlige byggevarer med norsk arbeidskraft.

4. Perspektiver for forsynings sikkerheten

Bygg står for over halvparten av elektrisitetsbruken i Norge, og mer enn 2/3 av effektbelastningen på de kaldeste vinterdagene når strømmettet er høyest belastet. Norge har i dag et lite effektoverskudd, selv i de strammeste timene. NVE og Statnett skriver i rapporten «Norsk og nordisk effektbalanse fram mot 2030», at uten en betydelig økning i forbrukerfleksibilitet eller ny regulerbar produksjonskapasitet, vil vi i 2030 kunne få timer og perioder med importbehov og/eller svært høye priser på kraft og reserver. Norden har allerede et effektunderskudd i dag, som vil øke ytterligere fram mot 2030. NVE og Statnett forventer at forbruksvekst vil øke det norske effektbehovet med mellom 2 og 6 GW fram mot 2030. I samme periode venter de kun 0,6 GW økning i tilgjengelig vintereffekt fra produksjon. Dette gjør at Norge går mot et lavere effektoverskudd, eller et effektunderskudd i 2030. Effektunderskudd betyr at Norge er avhengig av import i de strammeste timene, altså når høyt effektbehov inntreffer i en situasjon med lav tilgjengelig effekt.

Oppsummering og konklusjon

En fordel med energitiltak som etterisolering og utskiftning til mer energieffektive bygningsdeler, er at det i tillegg til redusert energibruk medfører redusert effektbelastning i de strammeste timene. Til forskjell fra forbrukerfleksibilitet, er effekten av denne type varige tiltak både pålitelig og permanent, i den forstand at reduksjonen er uavhengig av prissignaler og adferd samtidig som

det benyttes passive løsninger som ikke krever tilsyn og vedlikehold. Incentiver rettet mot denne type energieffektiviseringstiltak kan dermed bidra til å forbedre effekt- og energibalanse i et langsiktig perspektiv.

Den politiske viljen har denne vinteren vært stor for å hjelpe husholdningene med akutte tiltak mot rekordhøye strømpriser. Det har vært nødvendig. Framover bør det bevilges midler til varige energitiltak som reduserer både behovet for ny kraftproduksjon og nettutbygging. Det er den raskeste veien til å unngå kraftkrise og fremtidige strømprissjokk for husholdninger og næringsliv.

Trinnvise energitiltak i eksisterende bygg kan frigjøre store mengder fornybar strøm som kan benyttes til å fase ut fossil energibruk, og tilrettelegge for ny klimavennlig industri. Slike bygningstekniske tiltak vil samtidig redusere behovet for effekt når belastningen er som størst.

Med vennlig hilsen
Byggevareindustriens forening

Jøns Sjøgren
Adm. direktør